

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ННІ БіЕМ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.

_____ В. М. Боронос
« ____ » _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

НА ТЕМУ:

Оцінка фінансового стану підприємства

Освітній ступінь – «бакалавр»

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма – «Фінанси та облік в підприємстві»

Керівник роботи:

_____
(підпис)

Н.А. Антонюк
(ініціали, прізвище)

Студент:

_____
(підпис)

Е.В. Євтушенко
(ініціали, прізвище)

Група:

Ф – 71/1

Суми
2021

ВІДЗИВ КЕРІВНИКА
на кваліфікаційну роботу бакалавра
Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма – «Фінанси та облік в підприємстві»

Студент: _____
 (П.І.Б.)

Група: _____

Тема роботи: _____

Показник	Шкала оцінок			
	2	3	4	5
1. Відповідність змісту роботи темі і повнота її розкриття				
2. Рівень аналізу стану питання і комплексність постановки Задач				
3. Глибина пророблення рішень: рівень їхнього теоретичного Обґрунтування				
4. Широта використання законодавчо-нормативної бази по темі				
5. Рівень новизни рішень, можливість подальшого продовження роботи (дослідження)				
6. Практична цінність роботи				
7. Застосування ЕОМ, автоматизація проектування і обробки Даних				
8. Вірогідність і надійність фінансово-економічного Обґрунтування				
9. Якість оформлення, відповідність вимогам				
10. Наочна ілюстрація результатів дослідження (використання результуючих таблиць, діаграм, графіків і т.ін.)				
11. Інші достоїнства (на розсуд керівника): _____ _____ _____				

Шкала оцінювання ECTS	Національна шкала оцінювання	Бальна шкала оцінювання
A	відмінно (5,0)	$90 \leq RD \leq 100$
B	добре (4,0)	$82 \leq RD < 89$
C		$74 \leq RD < 81$
D	задовільно (3,0)	$64 \leq RD < 73$
E		$60 \leq RD < 63$
FX		$35 \leq RD < 59$
F	незадовільно (2)	$RD < 35$

Бальна оцінка: _____ балів (від 0 до 100)

Оцінка роботи: _____ (за національною шкалою)

Керівник: _____
 (підпис) (П.І.Б.)

Дата: _____ 20__ р.

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра
Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма – «Фінанси та облік в підприємстві»

Студент: _____ (П.І.Б.)

Група: _____

Тема роботи: _____

Показник	Шкала оцінок			
	2	3	4	5
1. Відповідність змісту роботи темі і повнота її розкриття				
2. Рівень аналізу стану питання і комплексність постановки Задач				
3. Глибина пророблення рішень: рівень їхнього теоретичного Обґрунтування				
4. Широта використання законодавчо-нормативної бази по темі				
5. Рівень новизни рішень, можливість подальшого продовження роботи (дослідження)				
6. Практична цінність роботи				
7. Застосування ЕОМ, автоматизація проектування і обробки Даних				
8. Вірогідність і надійність фінансово-економічного Обґрунтування				
9. Якість оформлення, відповідність вимогам				
10. Наочна ілюстрація результатів дослідження (використання результатуючих таблиць, діаграм, графіків і т.ін.)				
11. Інші достоїнства (на розсуд рецензента): _____ _____ _____				

Шкала оцінювання ECTS	Національна шкала оцінювання	Бальна шкала оцінювання
A	відмінно (5,0)	$90 \leq RD \leq 100$
B	добре (4,0)	$82 \leq RD < 89$
C		$74 \leq RD < 81$
D	задовільно (3,0)	$64 \leq RD < 73$
E		$60 \leq RD < 63$
FX		$35 \leq RD < 59$
F	незадовільно (2)	$RD < 35$

Бальна оцінка: _____ балів (від 0 до 100)

Оцінка роботи: _____ (за національною шкалою)

Рецензент: _____ (підпис) _____ (П.І.Б.)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.

_____ В.М. Боронос
« ____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студент(-ка) групи _____ інституту (центру) _____
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітньої
програми – «Фінанси та облік в підприємстві»)

_____ (ПІБ)

Тема роботи: _____

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від « ____ » _____ 2021 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи « ____ » _____ 2021 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Дата видачі завдання: « ____ » _____ 2021 р.

Керівник кваліфікаційної роботи бакалавра: _____
(прізвище, ініціали) (підпис)

Завдання прийнято до виконання « ____ » _____ 2021 р. _____
(підпис студента)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота бакалавра: 35 с., 1 рисунки, 10 таблиць, 0 додатка, 29 джерел.

Мета роботи – дослідження і оцінка фінансового стану ТОВ «Савинці» та розробка рекомендацій щодо його поліпшення.

Об'єкт дослідження – фінансовий стан ТОВ «Савинці».

Предмет дослідження – методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства.

Основні завдання роботи

- дослідити сутність та значення фінансового стану підприємства;
- розглянути методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику фінансового стану ТОВ «Савинці»;
- провести оцінку фінансового стану ТОВ «Савинці»;
- запропонувати рекомендації щодо покращення фінансового стану ТОВ «Савинці»;
- здійснити економічну оцінку запропонованих заходів.

Методи дослідження – теоретичного узагальнення, класифікації, індукції та дедукції, аналізу та синтезу, коефіцієнтний, фінансово-економічні та техніко-економічні, графічний та табличний тощо.

У першому розділі розглянуті основні теоретичні поняття фінансового стану та визначені головні методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства.

У другому розділі був виконаний аналіз та оцінка фінансового стану підприємства.

У третьому розділі було ретельно проведений аналіз щодо покращення фінансового стану підприємства, запропоновано основні рекомендації та виконана економічна оцінка запропонованих пропозицій.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність та значення фінансового стану підприємства.....	6
1.2. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства.....	8
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «САВИНЦІ».....	13
2.1. Організаційно-економічна характеристика фінансового стану ТОВ «Савинці».....	13
2.2. Оцінка фінансового стану ТОВ «Савинці».....	18
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «САВИНЦІ».....	26
3.1. Рекомендації щодо покращення фінансового стану ТОВ «Савинці»....	26
3.2. Економічна оцінка запропонованих заходів.....	29
ВИСНОВКИ.....	31
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	33
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

На сьогоднішній день оцінка фінансово-економічного стану підприємства є досить актуальною для будь-якого суб'єкта господарської діяльності в Україні. Адже, сьогодні вітчизняні підприємства функціонують у досить мінливому зовнішньому середовищі, а пандемія Covid-19 додає різних ускладнень та обмежує їх діяльність. У таких умовах підприємствам вкрай важливо проводити систематичну оцінку фінансового стану та реагувати своєчасно на негативні зміни.

Відтак, фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства. Також, головним завданням кожного підприємства є виявлення шляхів покращення фінансового стану. Отже, тема оцінки фінансового стану підприємства є дуже актуальною.

Слід зазначити, що обрану тему для дослідження розкривали у наукових працях такі вчені, як: Абрамова І., Безбородова Т. В., Бержанір І. А., Білик М.Д., Близнюк О.П., Готра В. В., Громова А. Є., Дем'яненко М.Я., Животок Е. Б., Карачарова К. А., Коломієць Н.О., Крамаренко Г.О., Ладунка І. С. Отенко І. П., Павленко О.І., Панасюк Б. М., Петренко В. С., Чайка Т. Ю., Яцишишин Н. А., Яцух О. О. та інші. Саме праці цих вчених ляжуть в основу проведення нашого дослідження. До того ж посилюється актуальність обраної теми пандемією Covid-19.

Метою дослідження є оцінка фінансового стану ТОВ «Савинці» та розробка рекомендацій щодо його поліпшення.

Основними завданнями дипломної роботи є такі:

– дослідити сутність та значення фінансового стану підприємства;

– розглянути методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства;

– надати організаційно-економічну характеристику фінансового стану ТОВ «Савинці»;

– провести оцінку фінансового стану ТОВ «Савинці»;

– запропонувати рекомендації щодо покращення фінансового стану ТОВ «Савинці»;

– здійснити економічну оцінку запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан ТОВ «Савинці».

Предметом дослідження є методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та іноземних фахівців у сфері фінансів та економіки, офіційні фінансові та статистичні дані ТОВ «Савинці», матеріали конференцій та мережі Інтернет тощо.

Методологічну базу дослідження становлять такі методи, як: теоретичного узагальнення, класифікації, індукції та дедукції, аналізу та синтезу, коефіцієнтний, фінансово-економічні та техніко-економічні, графічний та табличний тощо.

Загальний обсяг дипломної роботи складає 35 сторінок, що включає 8 таблиць та 7 рисунок.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та значення фінансового стану підприємства

Сучасні умови господарювання характеризуються рядом негативних факторів, зокрема: девальвацією національної валюти, веденням військових дій на сході України, політико-економічною кризою, а також пандемією Covid-19, яка призупинила діяльність окремих суб'єктів господарювання. У таких умовах складно успішно функціонувати та забезпечувати стабільний розвиток. Як результат багато підприємств є збитковими та мають незадовільний фінансовий стан. Останній є основою забезпечення стійкого розвитку підприємства, залучення інвестицій та гарантією його життєдіяльності.

«Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Забезпеченість фінансовими ресурсами в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення виробничих показників, підвищення ефективності застосування засобів та предметів праці, робочої сили, сучасних інформаційних технологій тощо» [13].

Сутність фінансового стану підприємств неодноразово намагалися охарактеризувати у своїх працях зарубіжні та вітчизняні вчені, однак єдиної думки не існує до нині. Узагальнюючі різні трактування до визначення сутності фінансового стану підприємства (рис. 1.1) можна виділити декілька основних підходів.

Автор	Фінансовий стан підприємства – це ...	Джерело
М.Д. Білик	реальна (фіксована на момент часу) і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою.	[4]
Е.Б. Животок	забезпеченість його фінансовими ресурсами, які необхідні для стабільного проведення його діяльності, доцільністю розміщення та ефективністю використання ресурсів, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними і фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю	[9]
М.Я. Дем'яненко	комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства.	[8]
Н.О. Коломієць	здатність (спроможність) підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.	[11]
Г.О. Крамаренко	найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства в зовнішньому середовищі. Воно визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в діловій співпраці, оцінює, якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів щодо фінансових та інших відносин.	[12]
В.В. Осмолівський	комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.	[15]
Г.В. Томілін	економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу	[20]

Рисунок 1.1- Основні наукові підходи щодо сутності поняття «фінансовий стан підприємства»

Можна стверджувати, що фінансовий стан є одним з найважливіших характеристик функціонування будь-якого підприємства. Він є сутнісною характеристикою, а також результатом взаємодії фінансових відносин підприємства в певний період, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів, характеризується системою показників, що в

кінцевому результату відображає реальну та потенційну можливість суб'єкта господарювання, забезпечуючи при цьому достатній рівень фінансування фінансово-виробничої діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому. Кожне підприємство намагається досягнути такого фінансового стану, за якого воно б мало змогу ефективно розпоряджатися своїми фінансовими ресурсами, а також своєчасно розраховуватися з іншими суб'єктами фінансових відносин [22].

Отже, фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства. Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Кожне підприємство повинне ретельно стежити за своїм фінансовим станом. Тому далі розглянемо методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства.

1.2. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства є змінною величиною, тому підприємствам слід проводити своєчасну та ретельну його оцінку. Це дозволить реагувати на незадовільні зміни та вживати заходів направлених на їх усунення. Інформаційною базою для оцінки фінансового стану підприємства служить фінансова звітність підприємства, а саме: форма 1 «Баланс», форма 2 «Звіт про фінансові результати», форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності» тощо. Найкраще оцінку фінансового стану підприємства проводити в динаміці охоплюючи період у 3-5 років, це допоможе виявити тенденцію його зміни та ймовірні причини, що вплинули на це [2].

Сьогодні для оцінки фінансового стану підприємства не має єдиної методики для розрахунку. Вчені-економісти сходяться на думці, що для оцінки фінансового стану підприємства слід проводити розрахунок комплексу

показників, як характеризують різні сторони підприємства. На рис. 1.2 наведемо групи показників для оцінки фінансового стану підприємства.

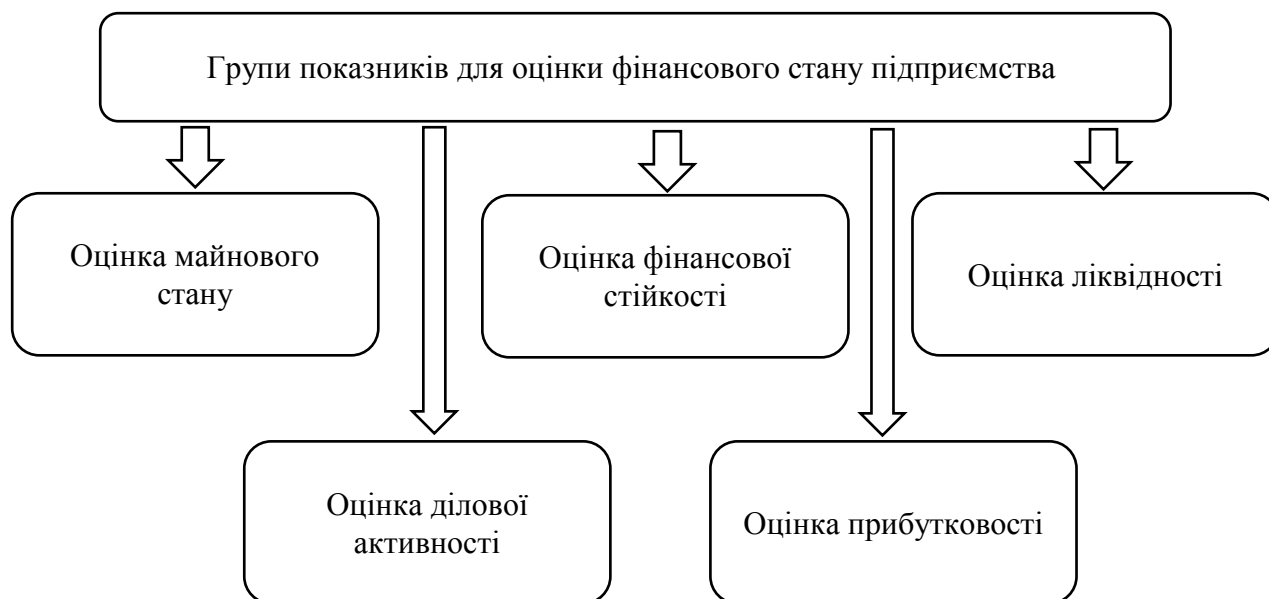

Рисунок 1.2 - Групи показників для оцінки фінансового стану підприємства [12]

Коефіцієнти ліквідності є важливим класом фінансових показників, що використовуються для визначення здатності боржника погашати поточні боргові зобов'язання без залучення зовнішнього капіталу. На рисунку 1.3 наведено формули для розрахунку показників ліквідності.

№	Показник	Умове позначення	Формула для розрахунку	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
2	Загальний коефіцієнт ліквідності	$K_{\text{покр.}}$	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року	Збільшення $K_{\text{покр.}}=1$; при $K_{\text{покр.}} < 1$ підприємство має неліквідний баланс. Якщо $K_{\text{покр.}} = 1-0,5$, підприємство своєчасно ліквідує борги
3	Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	$K_{\text{шв.лікв.}}$	Оборотні активи – Запаси / Поточні зобов'язання	Скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів	Збільшення; має бути $K_{\text{шв.лікв.}} > 1$; у міжнародній практиці $K_{\text{шв.лікв.}} = 0,7-0,8$
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{\text{абс.лікв.}}$	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	Характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість	Збільшення має бути $K_{\text{абс.лікв.}} = 0,2-0,35$

Рисунок 1.3-Формули для розрахунку показників ліквідності підприємства

Показники ліквідності вимірюють здатність компанії виплачувати боргові зобов'язання та її запас міцності за допомогою обчислення різних коефіцієнтів. Доповненням до розрахунку зазначених показників є порівняння складу оборотних активів з поточною кредиторською заборгованістю.

Іншою важливою групою показників є показники фінансової стійкості, які характеризують стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Для розрахунку абсолютних і відносних показників фінансової стійкості у таблиці 1.1 наведемо формули.

Таблиця 1.1- Формули для розрахунку фінансової стійкості підприємства [7]

№	Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
1	Наявність власних коштів підприємства в обороті	В	$V_k - H_A$; Ф. 1 р.1495 - р. 1095	Оборотні активи, які фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Наявність R_k означає не лише здатність платити поточні борги, а й можливість розширити виробництво	збільшення
2	Коефіцієнт фінансової стійкості	$K_{\text{фін.ст}}$	Власний капітал + довгострокові зобов'язання / Пасиви	Частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі	$K_{\text{фін.ст}} = 0,85-0,90$
3	Коефіцієнт автономії	$K_{\text{авт.}}$	Власний капітал / Пасиви	Характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових джерел	Збільшення; $K_{\text{авт.}} > 0,5$
4	Коефіцієнт фінансової	$K_{\text{фін.зал.}}$	Пасиви / Власний	Ступінь залежності підприємства від зовнішніх	зменшення

	залежності		капітал	зобов'язань	
5	Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{фр}$	Загальні зобов'язання / Власний капітал	показує скільки грн. залученого капіталу припадає на 1 грн. власного капіталу.	Зменшення; Оптимальне значення < 0,5; критичне значення =1.
6	Коефіцієнт загальної заборгованості	K_z	Загальна заборгованість / Власний капітал	показує яка сума поточних зобов'язань покривається власним капіталом підприємства.	Оптимальне значення < 1
7	Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу	$K_{спів}$	Власний капітал / Запозичений капітал	показник характеризує фінансову стійкість підприємства. Він показує скільки грн. власного капіталу припадає на 1 грн. залученого капіталу.	Оптимальне значення > 1

Показники фінансової стійкості характеризуються рівень фінансової самостійності підприємства та його спроможність до самофінансування. Вони дають інформацію про залежність підприємства від позикового капіталу, а також ефективність управління фінансами. Іншою групою показників є показники ділової активності, які вказують на швидкість обороту коштів. Ділова активність залежить від широти ринків збуту продукції, його ділової репутації, ступеня виконання плану за основними показниками господарської діяльності, рівня ефективності використання ресурсів і стабільності економічного зростання.

Останніми важливими показниками, які використовуються для аналізу фінансових результатів є показники рентабельності. Вони дозволяють показують як ефективно підприємство використовує у процесі своєї господарської діяльності ресурси. Формули для розрахунку показників рентабельності підприємства наведемо у таблиці 1.2

Таблиця 1.2- Формули для розрахунку основних показників рентабельності [23]

Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
----------	-------------------	------------------------	-------------------	--------------------------

Рентабельність активів	R_A	Чистий прибуток / Середньорічна вартість активів*100 %	показує скільки грн. прибутку припадає на 1 грн. активів.	> 0, збільшення
Рентабельність власного капіталу	R_{VK}	Чистий прибуток / Середньорічна вартість власного капітал *100 %	показує скільки грн. прибутку припадає на 1 грн. власного капіталу.	> 0, збільшення
Рентабельність основних засобів	$R_{ПК}$	Чистий прибуток / Середньорічна вартість основних засобів *100 %	показує скільки грн. прибутку припадає на 1 грн. основних засобів	> 0, збільшення
Рентабельність продажу	$R_{П}$	Чистий прибуток / Чистий дохід *100 %	показує скільки грн. прибутку припадає на 1 грн. продажів	> 0, збільшення

«Показники рентабельності показують скільки гривень чистого прибутку припадає на одиницю фінансових ресурсів підприємства. Позитивним є максимізація цього показника. Показники рентабельності можуть мати і від'ємні значення у разі збиткової діяльності підприємства. Це є найменш бажаним для будь-якого суб'єкта господарювання» [22].

Таким чином, на сьогодні існує досить широкий інструментарій для аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. В сучасній фінансовій практиці для оцінки фінансового стану підприємства використовується комплексний підхід, який передбачає проведення розрахунку таких груп показників, як показники: майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та прибутковості. Аналітик самостійно визначає, які саме показники будуть розраховані у процесі оцінки фінансового стану підприємства. Це можуть бути одночасно як всі групи показників, так і лише окремі з них. Інформаційною базою для розрахунків виступає фінансова звітність підприємства.

У наступному розділі дипломної роботи на прикладі реально функціонуючого вітчизняного підприємства проведемо аналіз та оцінку його фінансового стану.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «САВИНЦІ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика фінансового стану ТОВ «Савинці»

Об'єктом дослідження виступає товариство з обмеженою відповідальністю «Савинці» (ТОВ «Савинці»), яке знаходиться за адресою: 37642, Полтавська обл., Миргородський район, село Савинці, вул. Леніна, буд. 68. Функціонує дане товариство у сфері сільського господарства, а саме рослинництва та вирощує зернові й технічні культури. Згідно з КВЕД основними видами діяльності ТОВ «Савинці» є такі:

01.11 – Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

01.41 – Розведення великої рогатої худоби молочних порід;

46.21 – Оптова торгівля зерном.

ТОВ «Савинці» діє на підставі статуту, Господарського та Цивільного кодексів України, Законів України «Про господарські товариства» та інших законодавчих та нормативних актів України .

Метою створення ТОВ «Савинці» є: розвиток виробничої, науково-дослідницької, комерційної та іншої діяльності направленої в розширення сільськогосподарського виробництва, раціонального використання сільгоспугідь, отримання прибутку та задоволення на цій основі потреб працівників товариства та мешканців села.

Для досягнення своєї мети ТОВ «Савинці» здійснює наступні види діяльності:

– ведення власного сільськогосподарського товарного виробництва, оренда для цього землі;

– виробництво (виращування), переробка та збут (реалізація, поставка, продаж) сільськогосподарської продукції;

– культивування, використання рослин, що містять наркотичні засоби для промислових цілей.

ТОВ «Савинці» має широке коло споживачів. Головними споживачами (покупцями) продукції ТОВ «Савинці» є малі та великі сільськогосподарські господарства Полтавської області, підприємства елеваторної і борошно-круп'яної промисловості, комбикормові заводи, а також державні установи. ТОВ «Савинці» частину своєї продукції реалізує населенню Миргородського району для особистого споживання.

Основна місія ТОВ «Савинці» полягає у виробництві та реалізації якісної екологічно чистої сільськогосподарської продукції, що дозволить задовольнити вимоги споживачів та створити середовище для довгострокового розвитку.

На даний час в обробітку ТОВ «Савинці» знаходиться 10 тис. га землі. Цю землю ТОВ «Савинці» бере в оренду в місцевих жителів Великобагачанського району. Користуючись фінансовою звітністю (додаток А) досліджуваного товариства у додатку Б відобразимо його фінансово-економічні показники діяльності.

На основі результатів проведених розрахунків можемо констатувати, що середня вартість сукупного капіталу щорічно зростає. У 2020 р. його вартість склала 205291 тис. грн., що на 47,76 % більше від 2018 р. та на 9,82 % більше за 2019 р. Зростання сукупної вартості капіталу свідчить про розширення господарської діяльності ТОВ «Савинці».

Середня вартість власного капіталу також має позитивну тенденцію щодо зростання. Зокрема, у 2020 р. його вартість складає 169360 тис. грн., що удвічі більше від 2018 р. та на 15,06 % більше за 2019 р. Завдяки прибутковій діяльності ТОВ «Савинці» змогло наростити власний капітал. В основному збільшення власного капіталу відбулося завдяки зростання нерозподіленого прибутку товариства.

Чистий дохід від реалізації продукції у 2020 р. склав 109514 тис. грн., що порівняно з 2018 р. менше на 26120 тис. грн., а в порівнянні з 2019 р. менше на 29914 тис. грн. Зменшення цього показника зумовлена зниженням обсягів виробництва та реалізації продукції. Внаслідок посушливих погодних умов врожай моркви значно зменшився, відповідно обсяги виробництва зменшилися. Товариство було неготовим до цих змін. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції (послуг) ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.1.

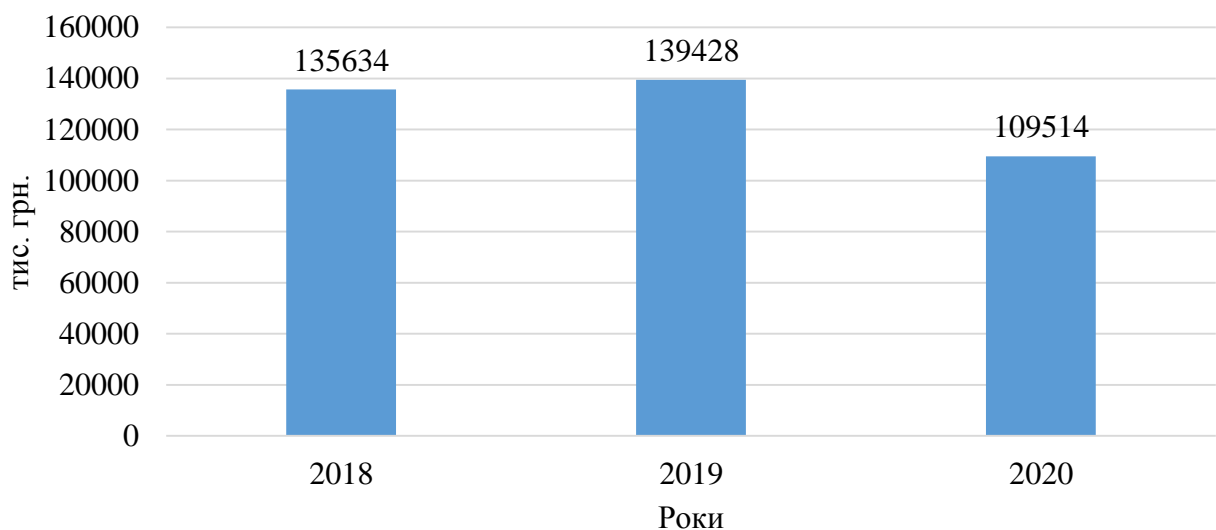

Рис. 2.1. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції (послуг) ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Валовий прибуток у 2020 р. склав 21183 тис. грн., що порівняно з 2018 р. менше на 48580 тис. грн. та на 43527 тис. грн. менше від 2019 р. Прибуток від операційної діяльності у 2020 р. склав 10135 тис. грн., що порівняно з 2018 р. менше на 72168 тис. грн. та на 23741 тис. грн. менше від 2019 р. Зазначені показники свідчать про загальне зниження ефективності функціонування товариства.

Економічні та фінансові результати ТОВ «Савинці» підтверджують зниження ефективності господарської діяльності товариства. Прибуток до оподаткування є різним розміру чистого прибутку. Це зумовлено тим, що ТОВ «Савинці» було звільнено від сплати податків завдяки державній програмі щодо підтримки аграрних підприємств.

Розмір чистого прибутку має чітку негативну тенденцію щодо зниження. У 2020 р. його розмір склав 10582 тис. грн., що на 87,69 % менше від 2018 р. та на 70,08 % менше за 2019 р.

Показники рентабельності, які є відносними показниками ефективності господарської діяльності ТОВ «Савинці» мають додатні значення, що є позитивним. Однак, усі показники рентабельності мають тенденцію щодо зниження. Це свідчить про зниження ефективності діяльності досліджуваного товариства. Зокрема, рентабельність активів у 2020 р. складає 5,15 %, що на 56,51 % менше від 2018 р. та на 12,97 % менше від 2019 р. Це свідчить про те, що активи на досліджуваному товаристві стали використовуватися менш ефективно. Однією з причин такої ситуації послужило зменшення розміру чистого прибутку.

Рентабельність власного капіталу має подібні тенденції. У 2020 р. його значення складає 6,25 %, що на 91,66 % менше від 2018 р. та на 16,77 % менше від 2019 р. Рентабельність продажу на кінець 2020 р. складає 9,66 %, що на 53,5 % менше від 2018 р. та на 14,63 % менше від 2019 р. Зазначені зміни свідчать про зниження ефективності функціонування ТОВ «Савинці». Динаміка показників рентабельності ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.2.

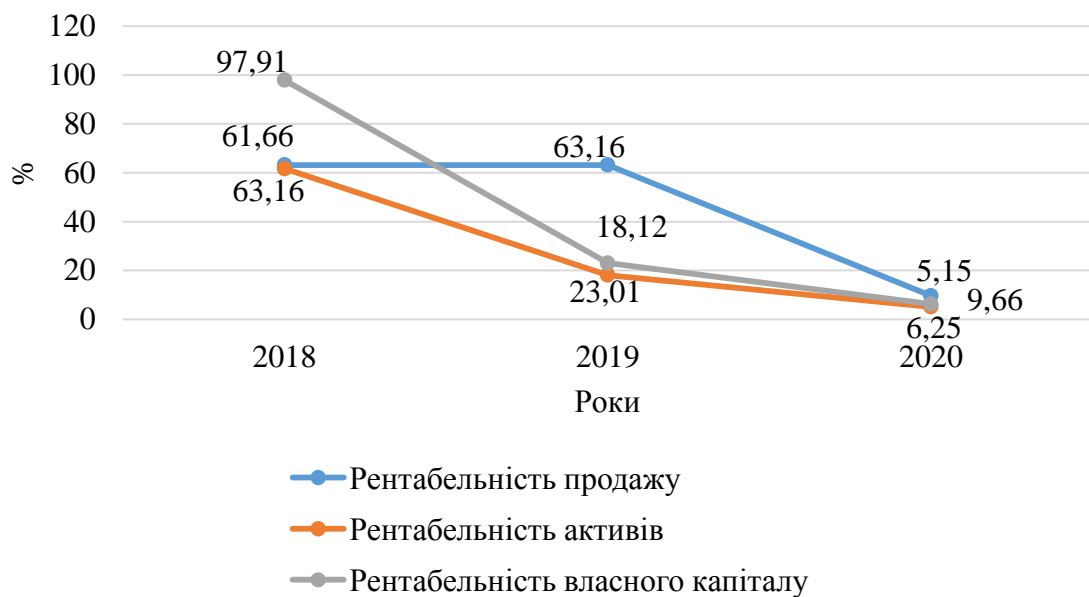

Рис. 2.2. Динаміка показників рентабельності
ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр.

Дані рис. 2.2 наочно демонструють зниження ефективності діяльності ТОВ «Савинці» за 2017-2019 рр. При цьому темпи зниження ефективності функціонування товариства досить високими. Якщо у найближчій перспективі ситуація не зміниться, то це може загрожувати погіршення фінансової рівноваги на ТОВ «Савинці».

Таким чином, ТОВ «Савинці» здійснює свою діяльність в галузі сільського господарства. Тому основною сферою діяльністю ТОВ «Савинці» є вирощування зернових та інших культур. Тваринництво також на ТОВ «Савинці» представлено вирощуванням ВРХ та свинями. З продукції рослинництва ТОВ «Савинці» вирощує кукурудзу, соняшник, ріпак, сою та пшеницю. Розмір чистого прибутку на ТОВ «Савинці» у 2019 р. склав 10582 тис. грн. Водночас його розмір зменшується, що свідчить про певні проблеми на досліджуваному товаристві. Крім того усі показники рентабельності мають негативну тенденцію щодо зниження. Все це свідчить про проблеми на товаристві. Далі проведемо оцінку фінансового стану ТОВ «Савинці».

2.2. Оцінка фінансового стану ТОВ «Савинці»

Для оцінювання фінансового стану ТОВ «Савинці» використаємо розрахунок показників фінансової стійкості та ліквідності, загальний же показник прибутковості та фінансово-господарської діяльності товариства проведений у попередньому підрозділі. У табл. 2.1 наведемо аналіз показників ліквідності ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.1- Аналіз показників ліквідності ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр.

Назва показника	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення	
					2019/ 2018	2020/ 2019
Загальний коефіцієнт ліквідності	≥ 2	5,31	5,52	5,96	0,21	0,44
Коефіцієнт критичної ліквідності	$> 0,7$	3,14	3,4	3,76	0,26	0,36
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,04	1,62	1,02	1,58	-0,6

Загальний коефіцієнт ліквідності ТОВ «Савинці» протягом 2018-2020 рр. тримається на доволі високому рівні та має позитивну тенденцію щодо зростання. У 2019 р. його значення складало 5,52, що на 0,21 більше за 2018 р., у свою чергу в 2020 р. зростання склало 0,44. Значення коефіцієнту критичної ліквідності досліджуваного товариства також відповідає нормативному значенню та у 2020 р. дорівнює 3,76. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «Савинці» має стрибкоподібну динаміку. Так, у 2018 р. його значення мало критично низький показник у розмірі 0,04, у 2019 р. відбулося зростання до 1,62, а у 2020 р. спостерігається падіння на 0,6, тобто до 1,02. Незважаючи на

зниження коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2020 р. його значення відповідало нормативному значенню.

Розрахунок проведених показників показує, що ТОВ «Савинці» є досить платоспроможним підприємством та має можливість своєчасно розраховувати зі своїми зобов'язаннями. Відповідно можемо зробити висновок, що ТОВ «Савинці» має високий рівень ліквідності балансу та має можливість своєчасно розраховуватися по своїм платежам.

Далі проведемо у табл. 2.2 розрахунок показників фінансової стійкості ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.2- Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр.

Назва показника	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення	
				2019/ 2018	2020/ 2019
Наявність власних коштів підприємства в обороті	118627	135416	142003	16789	6587
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,82	0,84	0,86	0,02	0,02
Коефіцієнт автономії	0,78	0,79	0,86	0,01	0,07
Коефіцієнт фінансової залежності	1,28	1,26	1,16	-0,02	-0,1
Коефіцієнт загальної заборгованості	0,28	0,26	0,16	-0,02	-0,1
Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу	3,60	3,79	6,11	0,19	2,32

З вищенаведених показників видно, що у ТОВ «Савинці» щорічно зростає наявність власних коштів в обороті з 118627 тис. грн. у 2018 р. до 142003 тис. грн. на кінець 2020 р. Ці зміни свідчать про те, що ТОВ «Савинці» володіє достатніми фінансовими ресурсами не лише для виконання поточних зобов'язань, але й розширення господарської діяльності.

Коефіцієнт фінансової стійкості свідчить про високу забезпеченість товариства стабільними джерелами фінансування, якими є власник капітал та довгострокові зобов'язання. При цьому, що даний коефіцієнт має тенденцію щодо зростання на 0,02 щорічно.

ТОВ «Савинці» є фінансово самостійним підприємством про що свідчить коефіцієнт автономії, який постійно зростає. У 2020 р. даний коефіцієнт складає 0,86, що на 0,07 більше від попереднього року. Це свідчить про те, що господарська діяльність ТОВ «Савинці» у 2020 р. фінансувалася на 86 % за рахунок власного капіталу. Динаміку коефіцієнта автономії ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр. наведемо на рис. 2.3.

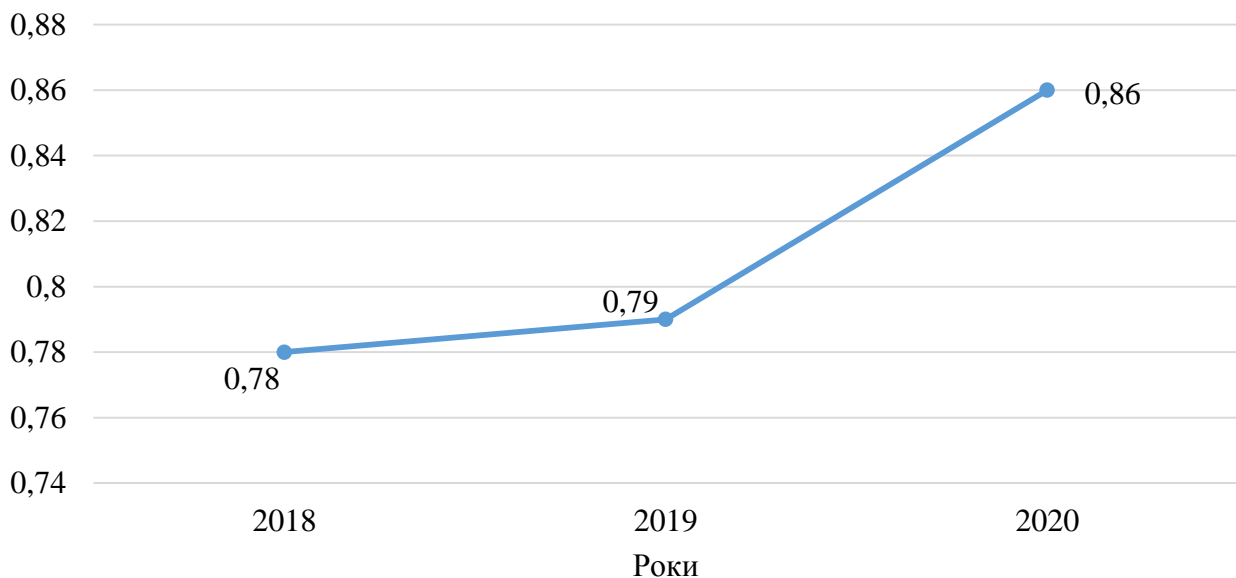

Рис. 2.3. Динаміка коефіцієнта фінансової автономії ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр.

Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу має доволі високі значення. Зокрема, у 2018 р. даний показник склав 3,6, у 2019 р. відбулося зростання на 0,19, а у 2020 р. збільшення склало 2,32. У звітному році на 1 грн. залученого капіталу припадало 6,11 грн. власного капіталу, що є

доволі високим показником та свідчить про фінансову стабільність й незалежність ТОВ «Савинці».

Розраховані показники фінансової стійкості свідчать про високу забезпеченість ТОВ «Савинці» власними фінансовими ресурсами. Загалом фінансовий стан досліджуваного товариства можна оцінити як стабільний. За рахунок нарощених фінансових ресурсів у попередні роки, сьогодні ТОВ «Савинці» проводить свою діяльність майже повністю за рахунок власного капіталу.

Для характеристики наявності джерел фінансування запасів виділяють три основних показники.

1. Наявність власних коштів (В) – визначається як різниця між власним капіталом та необоротними активами підприємства:

$$В = ВК - НА = \Phi \text{№}1 \text{ р.}1495 - \text{р.}1095, \quad (2.1)$$

2. Наявність власних та довгострокових позикових коштів (ВД) – визначається збільшенням попереднього показника на суму довгострокових зобов'язань (ДЗ):

$$ВД = В + ДЗ = \Phi \text{№}1 \text{ р.}1495 + \text{р.}1595 - \text{р.}1095, \quad (2.2)$$

3. Наявність загальних коштів (ЗК) – визначається збільшенням попереднього показника на суму короткострокових кредитів банків (КК):

$$ЗК = ВД + КК = \Phi \text{№}1 \text{ р.}1495 + \text{р.}1595 + \text{р.}1600 - \text{р.}1095, \quad (2.3)$$

Трьом показникам наявності джерел фінансування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їх фінансування.

1) Надлишок (+) або дефіцит (-) власних коштів ($\Phi^В$):

$$\Phi^В = В - Зп, \quad (2.4)$$

де Зп – запаси.

2. Надлишок (+) чи дефіцит (-) власних та довгострокових позикових коштів ($\Phi^{ВД}$):

$$\Phi^{ВД} = ВД - Зп, \quad (2.5)$$

3. Надлишок (+) чи дефіцит (-) загальних коштів ($\Phi^{ЗК}$):

$$\Phi^{ЗК} = ЗК - Зп, \quad (2.6)$$

Для визначення типу фінансової стійкості використовують трьохкомпонентний показник:

$$S_{(\Phi)} = \{S1 (\pm \Phi^B), S2 (\pm \Phi^{BD}), S3 (\pm \Phi^{3K})\}, \quad (2.7)$$

де функція визначається так:

$$S_{(\Phi)} = \begin{cases} 1, & \text{якщо } \Phi \geq 0; \\ 0, & \text{якщо } \Phi < 0. \end{cases}$$

Для характеристики фінансового стану на підприємстві розглядають чотири типи фінансової стійкості.

Перший – абсолютна фінансова стійкість. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{1, 1, 1\}; \quad (2.8)$$

$$B > 3П.$$

Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, що трапляється вкрай рідко.

Другий – нормальна фінансова стійкість. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має вигляд:

$$S = \{0, 1, 1\}; \quad (2.9)$$

$$3П = B + ДЗ.$$

У цій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, крім власних коштів також і довгострокові позикові кошти. Такий тип фінансування запасів є «нормальним» із точки зору фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.

Третій – нестійке (передкризове) фінансове становище. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{0, 0, 1\}; \quad (2.10)$$

$$3П = B + ДЗ + КК.$$

Спостерігається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги внаслідок поповнення джерел власних

коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

Четвертий – кризовий фінансовий стан. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд:

$$S = \{0,0,0\}; \quad (2.11)$$

$$Зп > В + ДЗ + КК.$$

Підприємство перебуває на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають навіть кредиторської заборгованості та прострочених позик.

За результатами розрахунків визначаємо тип фінансової стійкості даного підприємства за допомогою зведеної таблиці показників за типами фінансової стійкості (табл. 2.3).

Таблиця 2.3-Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості

Показник	Тип фінансової стійкості			
	Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійке становище	Кризове становище
$\Phi^B = B - Зп$	$\Phi^B > 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$
$\Phi^{ВД} = ВД - Зп$	$\Phi^{ВД} > 0$	$\Phi^{ВД} > 0$	$\Phi^{ВД} < 0$	$\Phi^{ВД} < 0$
$\Phi^{ЗК} = ЗК - Зп$	$\Phi^{ЗК} > 0$	$\Phi^{ЗК} > 0$	$\Phi^{ЗК} > 0$	$\Phi^{ЗК} < 0$

Тип фінансової стійкості ТОВ «Савинці» визначаємо у відповідності до проведених розрахунків у табл. 2.4.

Таблиця 2.4-Класифікація типу фінансового стану ТОВ «Савинці» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Загальна величина запасів	63127	68281	62979
Наявність власних коштів	118627	135416	142003
Наявність власних та довгострокових позикових коштів (робочий капітал)	125689	146292	142003
Наявність загальних коштів	125689	146292	142003
$\Phi_{В=В-Зп}$	55500	67135	79024

Фвд=ВД-Зп	62562	78011	79024
Фзк=ЗК-Зп	62562	78011	79024
Трикомпонентний показник фінансової стійкості $S(\Phi)=\{S1(\pm\Phiв), S2(\pm\Phiвд), S3(\pm\Phiзк)\}$	{1;1;1}	{1;1;1}	{1;1;1}

З наведених даних можемо зробити висновок про те, що фінансовий стан ТОВ «Савинці» оцінюється як такий який характеризується абсолютною фінансовою стійкістю. Це свідчить про те, що ТОВ «Савинці» володіє достатніми фінансовими ресурсами для забезпечення поточної господарської діяльності та повноцінно забезпечення себе основними засобами. ТОВ «Савинці» може обійтися без залучення позикових коштів.

Таким чином, проведений аналіз показав, що в цілому ТОВ «Савинці» має досить стабільний та стійкий фінансовий стан. Зокрема, показники ліквідності показали, що баланс ТОВ «Савинці» є ліквідним, за рахунок найбільш ліквідних грошових коштів товариство має можливість покрити усі зобов'язання. Розраховані коефіцієнти фінансової стійкості вказують на те, що ТОВ «Савинці» є досить забезпеченим власними фінансовими ресурсами та фінансування фінансово-господарської діяльності майже повністю здійснюється за рахунок власного капіталу. У 2020 р. коефіцієнт фінансової автономії склав 0,86, а співвідношення власного капіталу із залученим досягає 6 грн. Оцінка фінансового стану ТОВ «Савинці» показала, що фін характеризується абсолютною фінансовою стійкістю. Проблема у фінансовому стані ТОВ «Савинці» виявлена лише одна – зменшення прибутковості та рентабельності. З огляду на зазначене товариству слід працювати над підвищенням прибутковості. Оскільки подальше його зниження може негативно вплинути на фінансовий стан.

3 ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

3.1. Рекомендації щодо покращення фінансового стану ТОВ «Савинці»

Сьогодні ТОВ «Савинці» має стабільний фінансовий стан. Водночас як показав проведений аналіз у попередньому розділі рівень прибутковості товариства знижується, а фінансовий стан має здатність до зміни. З урахуванням цього для ТОВ «Савинці» вкрай важливо підвищити прибутковість. Останньою тенденцією розвитку сільськогосподарських підприємств є широке впровадження інновацій, яке дозволяє знизити рівень витрат, підвищити врожайність сільськогосподарських культур, що позитивно вплине на прибутковість.

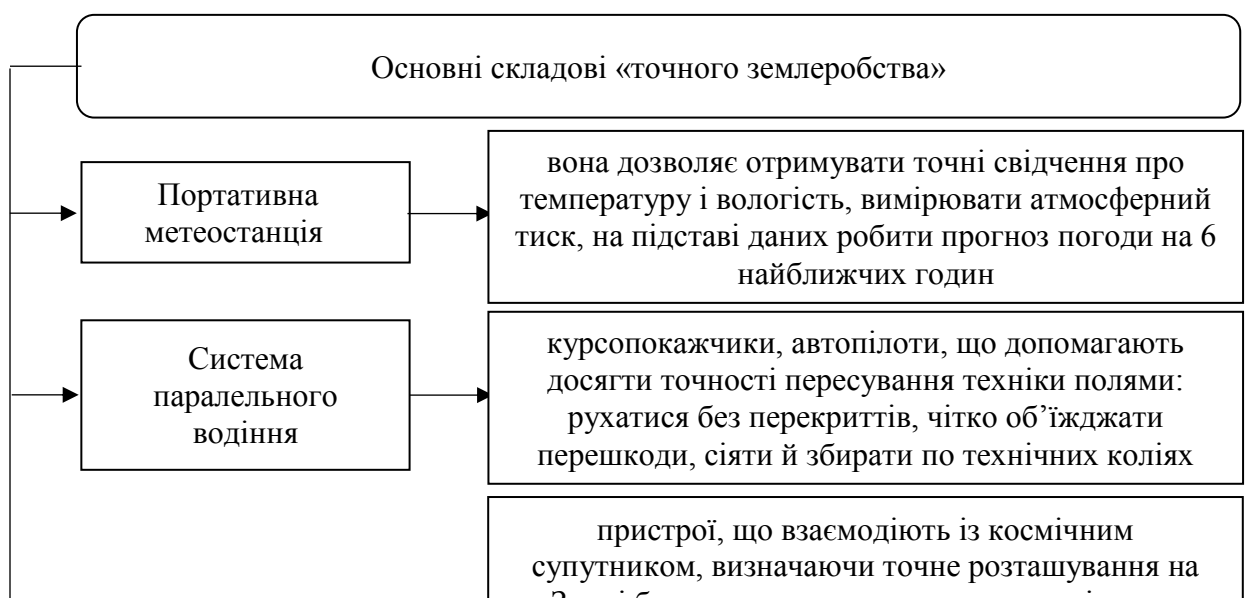
Вважаємо, що саме впровадження інновацій може забезпечити покращення ефективності виробництва, збільшення якості продукції та її обсягів, а також прибутків товариства, що у свою чергу позитивно

відобразиться на рівні фінансової безпеки. Також впровадження інновацій на товаристві забезпечить раціональне використання сільськогосподарської техніки, що дасть можливість зменшити витрати та підвищить ефективність виробництва.

Нами запропоновано передусім впровадити «точне землеробство». Ця система забезпечує вирішення трьох основних задач – наявність своєчасної об'єктивної інформації, здатність приймати вірні управлінські рішення й можливість реалізувати ці рішення на практиці, що в сукупності зумовлюють успіх в умовах сучасного ринку. Використання «точного землеробства» на ТОВ «Савинці» ефективніше використовувати ресурси.

Зазначимо, що «точне землеробство» – ресурсозберігаюча сукупність технологій, технічних засобів та інноваційна система прийняття рішень, спрямованих на управління параметрами родючості. Серед цих параметрів слід виділити: зміст органічної речовини; поживні елементи ґрунту; рельєф; наявність вологи в ґрунті; засміченість бур'янами; наявність шкідників та хвороб, що впливають на ріст рослин.

Слід зазначити, що сучасний ринок передбачає використання «точного землеробства» за допомогою різноманітного польового обладнання, програмних продуктів і сервісів. Польове обладнання для сільгоспвиробників й інноваційні рішення в області точного землеробства допомагають максимально ефективно здійснювати свою діяльність за рахунок збільшення врожайності й оптимізації витрат. Для початку на рис. 3.1 наведемо основні складові «точного землеробства».

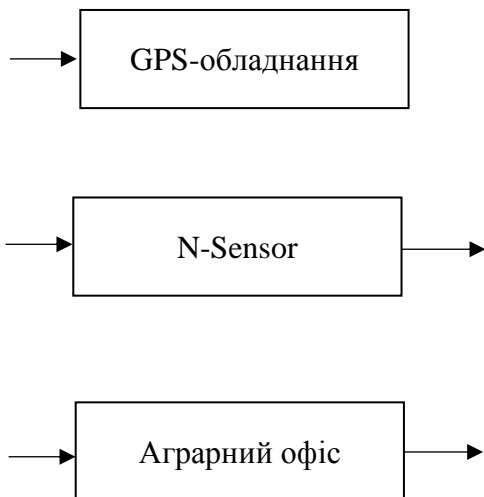

Рис. 3.1. Основні складові «точного землеробства»

Суть «точного землеробства» полягає у тому, що кожне сільськогосподарське поле унікальним та відповідно вимагає індивідуального підходу за його доглядом. Адже, існують поля, ділянки посіву яких вимагають підживлення, поливу, більшого захисту від шкідників тощо. Система «точного землеробства» їй потрібна для того, щоб визначати такі проблемні ділянки та здійснювати на них відповідні операції. Відповідно такий підхід допомагає не лише підвищити врожайність сільськогосподарських культур за рахунок більш кращого догляду за ними, але й допомагає забезпечити раціональний розподіл матеріальних ресурсів. Так, завдяки «точному землеробству» буде здійснюватися точкове підживлення ділянок поля, полив та інші операції. Тобто ТОВ «Савинці» буде витратити матеріальні ресурси лише на ті ділянки поля, які реально потребують цього. «Точне землеробство» унеможливить надмірне витрачання матеріальних ресурсів, що є зараз для ТОВ «Савинці» головною проблемою, та забезпечить їх раціональне використання.

Впровадження «точного землеробства» дозволить ТОВ «Савинці» підвищити продуктивність і ефективність сільськогосподарської діяльності. Це досягається шляхом:

- створення наочної карти полів з точними посівними площами для польових областей;
- проведенням точного аналізу карт врожайності і ґрунтів;
- здійснення обґрунтованого планування внесення добрив і зрошування;
- оптимального вибору культур для посадки;
- моніторингу й розрахунку маршруту руху машин та ін.

Таким чином, з метою підвищення рівня прибутковості, що позитивно вплине на фінансовий стан ТОВ «Савинці» нами рекомендовано впровадження у діяльність досліджуваного товариства різних інновацій. Зокрема, нами запропоновано у першу чергу впровадження системи «точного землеробства», що забезпечить більш ефективне управління товариством, а також більш раціональне використання матеріальних ресурсів. У наступному підрозділі даної роботи проведемо економічну оцінку запропонованих заходів.

3.2. Економічна оцінка запропонованих заходів

Як свідчить практика багатьох закордонних й вітчизняних сільськогосподарських підприємств на впровадження системи «точного землеробства» витрачаються досить великі кошти. Визначимо одноразові витрати, які потрібно здійснити ТОВ «Савинці» для впровадження у своїй діяльності «точного землеробства» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1-Витрати на впровадження «точного землеробства» ТОВ «Савинці»

Назва	Ціна, тис. грн.	Кількість	Витрати, тис. грн.
Система паралельного водіння Trimble EZ-Guide 250	30	15	450
Портативна метеостанція	150	1	150
GPS-обладнання	3	15	60

Бортові комп'ютери	7	15	105
N-Sensor	3	15	60
Програмне забезпечення «Аграрний офіс»	500	1	500
Разом	-	-	1325

Як бачимо, з табл. 3.1 загальні одноразові витрати для ТОВ «Савинці» завдяки впровадження «точного землеробства» складуть 1325 тис. грн.

Завдяки вивченню практичного досвіду застосування «точного землеробства» виявлено, що ТОВ «Савинці», впроваджуючи її зможе значно знизити собівартість виробництва. Тому в табл. 3.2 наведемо структуру витрат ТОВ «Савинці» до нововведень.

Таблиця 3.2-Витрати на впровадження «точного землеробства» ТОВ «Савинці»

Витрати	Витрати до впровадження, тис. грн.	Відсоток збільшення (зменшення), %	Заплановані витрати після впровадження, тис. грн.
1	2	3	4
Витрати на оплату праці	19133	+2	19515,66
Відрахування на соціальні заходи	3976	+2	4055,52
Матеріальні витрати у тому числі:	68433		64027,7
насіння та посадковий матеріал	12064,2	-10	10857,8
мінеральні добрива	10455,5	-15	8887,2
електроенергія	949,2	-	949,2
запасні частини	5964,2	-	5964,2
паливо й енергія	2176,3		2176,3
оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями	18653	+1	18839,5
пальне і мастильні матеріали	18170,6	-10	16353,5
Амортизація	7454	+5	7826,7

Інші операційні витрати	223330	-	223330
Витрати на впровадження системи «точного землеробства»	-	-	1480
Разом	322326	-	320235,6

З наведених даних бачимо, що за орієнтовними підрахунками, зможе знизити витрати по таким статтям, як: насіння та посадковий матеріал, мінеральні добрива та паливо і мастильні матеріали. При цьому зрости амортизація, оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями.

Далі визначимо економічний ефект від впровадження системи «розумного землеробства» за такою формулою:

$$EE = 322326 - 320235,6 = 2090,4 \text{ тис. грн.}$$

Отже, загальна економія витрат після впровадження рекомендованої системи «точного землеробства» на ТОВ «Савинці» складе 2090,4 тис. грн. Тобто інвестовані кошти окупляться уже у перший рік.

Таким чином, проведена економічна оцінка запропонованих заходів показала, що загальні витрати на впровадження «точного землеробства» у діяльність ТОВ «Савинці» складуть 1480 тис. грн. Завдяки раціональному використанню матеріальних витрат та недопущення розкрадання матеріально-мастильних матеріалів загальний економічний ефект складе 2090,4 тис. грн.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання даної дипломної роботи виконано усі поставлені завдання та досягнута головна мета. За результатами виконання даної дипломної роботи сформулюємо наступні висновки.

1. Дослідити сутність та значення фінансового стану підприємства. З'ясовано, що фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства. Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових

ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Кожне підприємство повинне ретельно стежити за своїм фінансовим станом.

2. Розглянуто методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства. На сьогодні існує досить широкий інструментарій для аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. В сучасній фінансовій практиці для оцінки фінансового стану підприємства використовується комплексний підхід, який передбачає проведення розрахунку таких груп показників, як показники: майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та прибутковості. Аналітик самостійно визначає, які саме показники будуть розраховані у процесі оцінки фінансового стану підприємства.

3. Надати організаційно-економічну характеристику фінансового стану ТОВ «Савинці». Встановлено, що ТОВ «Савинці» здійснює свою діяльність в галузі сільського господарства. Тому основною сферою діяльністю ТОВ «Савинці» є вирощування зернових та інших культур. Тваринництво також на ТОВ «Савинці» представлено вирощуванням ВРХ та свинями. З продукції рослинництва ТОВ «Савинці» вирощує кукурудзу, соняшник, ріпак, сою та пшеницю. Розмір чистого прибутку на ТОВ «Савинці» у 2019 р. склав 10582 тис. грн. Водночас його розмір зменшується, що свідчить про певні проблеми на досліджуваному товаристві.

4. Проведено оцінку фінансового стану ТОВ «Савинці», який показав, що в цілому ТОВ «Савинці» має досить стабільний та стійкий фінансовий стан. Зокрема, показники ліквідності показали, що баланс ТОВ «Савинці» є ліквідним, за рахунок найбільш ліквідних грошових коштів товариство має можливість покрити усі зобов'язання. Розраховані коефіцієнти фінансової стійкості вказують на те, що ТОВ «Савинці» є досить забезпеченим власними фінансовими ресурсами та фінансування фінансово-господарської діяльності майже повністю здійснюється за рахунок власного капіталу. У 2020 р. коефіцієнт фінансової автономії склав 0,86, а співвідношення власного капіталу із залученим досягає 6 грн. Оцінка фінансового стану ТОВ «Савинці» показала,

що фін характеризується абсолютною фінансовою стійкістю. Проблема у фінансовому стані ТОВ «Савинці» виявлена лише одна – зменшення прибутковості та рентабельності. З огляду на зазначене товариству слід працювати над підвищенням прибутковості. Оскільки подальше його зниження може негативно вплинути на фінансовий стан.

5. Запропоновано рекомендації щодо покращення фінансового стану ТОВ «Савинці». З метою підвищення рівня прибутковості, що позитивно вплине на фінансовий стан ТОВ «Савинці» нами рекомендовано впровадження у діяльність досліджуваного товариства різних інновацій. Зокрема, нами запропоновано у першу чергу впровадження системи «точного землеробства», що забезпечить більш ефективне управління товариством, а також більш раціональне використання матеріальних ресурсів.

6. Проведено економічну оцінку запропонованих заходів, яка показала, що загальні витрати на впровадження «точного землеробства» у діяльність ТОВ «Савинці» складуть 1480 тис. грн. Сюди входять усі витрати направлені на купівлю усього необхідного обладнання та програмного забезпечення. Завдяки раціональному використанню матеріальних витрат та недопущення розкрадання матеріально-мастильних матеріалів загальний економічний ефект складе 2090,4 тис. грн.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Абрамова І. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи: монографія / за ред. Д. Деми. Житомир: ЖНАЕУ, 2015. – 364 с.

2. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану / Т. В. Безбородова. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. - 2014. - № 1. – С. 66-74.
3. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємства. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України / І. А. Бержанір – 2016. – 156 с.
4. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 117–128.
5. Близнюк О.П. Управління фінансовими ресурсами підприємств роздрібної торгівлі: монографія / О.П. Близнюк. – Харків: Іванченко І. С., 2016. – 253 с.
6. Готра В. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення [Текст] / В. В. Готра, В. В. Ріпич, А. В. Дячок // Економіка і суспільство. – 2017. – №8. – С. 219–223.
7. Громова А. Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів / А. Є. Громова, К. В. Крамаренко, Т. О. Рудик // Молодий вчений. – 2016. – № 5. – С. 44-47.
8. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я. Лузан, П.Т. Саблук. – К.: ІАЕУААН, 2003. – 507 с.
9. Животок Е. Б. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення [Текст] / Е. Б. Животок // Фінанси, страхування і біржова діяльність. – 2017. – № 1. – С.36 -39.
10. Карачарова, К. А. Сутність та особливості управління фінансовим станом підприємства [Текст] / Катерина Анатоліївна Карачарова, Людмила Віталіївна Наливайко // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 2. – С. 126-130.

11. Коломієць Н.О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством / Н.О. Коломієць, О.П. Коломієць [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/viewFile/99627/94703>.
12. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз : [підручник] / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
13. Ладунка І. С. Шляхи покращення фінансового стану підприємства в сучасних економічних умовах [Текст] / І. С. Ладунка , Є. А. Кучеренко// Економіка і суспільство. – 2016. – № 5. – С.185-188.
14. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [Електронний ресурс]: Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
15. Осмоловський В.В. Теория анализа хозяйственной деятельности / В.В. Осмоловський. – М.: Новое знание, 2001. – 307 с.
16. Отенко І. П Фінансовий аналіз / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 156 с.
17. Павленко О.І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану підприємства / О.І. Павленко // Бізнеснавігатор. – 2010. – № 2(19). – С. 72–78.
18. Панасюк Б. М. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства [Текст] / Б. М. Панасюк , Ю. В. Шулик // Науковий блог. – 2019. – № 3. – С. 141–148.
19. Петренко В. С. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства / В. С. Петренко, О. П. Квасова // Міжнародний науковий журнал. – 2015. – №8. – С. 139-142.
20. Томілін О.О. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства / О.О. Томілін, А.С. Лесюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/115.pdf>.
21. Чайка Т. Ю. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час

здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності / Т. Ю. Чайка, С. Є. Лошакова, Я. С. Водоріз // Економіка і суспільство. – 2018. - №15. – С.900 – 908.

22. Яцишин Н. А. Методика аналізу фінансового стану підприємства [Текст] / Н. А. Яцишин // Економічний аналіз. – 2015. – № 10. – С.441 – 445.

23. Яцух О. О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки / О. О. Яцух, Н. Ю. Захарова // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. – 2018. – Т. 29(68), № 3. – С. 173-180.

24. Ehrhardt M., Brigham E. Corporate Finance: A Focused Approach – New Jersey, 2018. – 805 p.

25. Higgins, Robert C. Analysis for Financial Management. / Robert C. Higgins. - Edition: 10th. – McGraw-Hill, 2019. – 480 p.

26. Martin S. Fridson, Fernando Alvarez Financial Statement Analysis: A Practitioner's Guide. – New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., Hoboken. 2017. – 597 p.

27. McClure B. How To Analyze A Company's Financial Position [Internet resource] / Ben McClure // Investopedia. – Access mode: <http://www.investopedia.com/articles/fundamental/04/063004.asp>

28. Steven R. Entrepreneurial Finance: Finance and Business Strategies for the Serious Entrepreneur / Rogers Steven. – New Jersey: RR Donnelley, 2016. – 380 p.

29. Thomas R. Ittelson Financial Statements: A Step-by-Step Guide to Understanding and Creating Financial Reports Paperback – New Jersey: The Career Press, Inc., 2019. – 285 p.